

GEMEENTE PAK REGIE, NU EEN TASKFORCE OUDERENHUISVESTING

Hart voor Den Haag

Richard de Mos, Rita Verdonk en Constant Martini

Inleiding

In 2030 is bijna een kwart van de Nederlandse bevolking 65 jaar of ouder. Van die 4,2 miljoen 65-plussers zijn er zo'n 2 miljoen ouder dan 75, en bijna een half miljoen van hen zijn boven de 85.

De Haagse Ouderenmonitor 2023 vertelt ons dat de vergrijzing in Den Haag ook zal toenemen. De verwachting is dat er in 2030 ruim 100.000 Hagenaars van 65 jaar en ouder zijn en dat zij 16,6% van de gehele Haagse bevolking uitmaken. De lange termijnprognose laat zien dat de groep ouderen van 65 jaar en ouder in 2040 is gestegen tot ruim 122.000; dit is bijna 20% van de totale bevolking in Den Haag in 2040. (1)

Richard de Mos, Rita Verdonk & Constant Martini
Hart voor Den Haag

Inhoud

Meer zorg	Pagina 4
Mantelzorg	Pagina 4
Roep terugkeer bejaardenoorden	Pagina 5
Voordelen bejaardencentra	Pagina 6
Gevaar te ver doorgeschoten marktwerking	Pagina 7
Geen opvolging gedane toezeggingen	Pagina 7
Inzet op betaalbare bejaardentehuizen en woonvormen voor ouderen	Pagina 8
Regie terug bij gemeente	Pagina 9
Raadsbesluit	Pagina 10
Bronnenlijst	Pagina 11

Meer zorg

Dat betekent een flinke toename van het aantal mensen dat in meerdere of mindere mate zorg nodig heeft. In de Haagse Ouderenmonitor is daarover onder meer het volgende te lezen:

- Vanwege gezondheidsproblemen geeft bijna de helft (49,4%) van de 65-plussers aan beperkt of ernstig beperkt te zijn in het dagelijks leven;
- In 2020 telt Den Haag bijna 4.000 (nog) thuiswonende 65-plussers met dementie; dit is bijna 5% van het aantal Haagse ouderen. Naarmate de leeftijd toeneemt, neemt ook het aandeel (thuiswonende) personen met dementie toe; van 1,8% in de leeftijdscategorie 65-74 jaar en 6,6% in de leeftijd van 75- 83 jaar tot 13% van het aantal ouderen van 85 jaar en ouder;
- Volgens de Gezondheidsgids Haaglanden is 22,5% van de Haagse ouderen kwetsbaar.

Dit alles terwijl het aantal mensen dat in de zorg werkt afneemt - en blijft afnemen. Simpelweg vanwege demografische redenen, omdat er relatief gezien minder mensen in de werkzame leeftijd zijn, maar ook vanwege stevige concurrentie op de arbeidsmarkt vanuit andere sectoren. Zo lang mogelijk thuis blijven wonen, eventueel met zorg aan huis, wordt dus steeds ingewikkelder, daarmee komt de stellingname in de Haagse Ouderenmonitor waarin staat dat Den Haag zichzelf een Seniorvriendelijke Stad mag noemen onder druk te staan.

Mantelzorg

De mantelzorg lijdt enorm onder de regeldruk en bureaucratie. En mantelzorgers hebben het al druk genoeg met de zorg voor hun gezin en/of (parttime) werk. Niet voor niets is voor sommigen de extra zorg voor ouders of vrienden net even te veel.

Dat veel ouderen, die gedwongen zijn om thuis te blijven wonen, het niet altijd trekken bleek wel uit een reportage van De Telegraaf die een nacht meereed met Spoedzorg Rotterdam, een stad die vergelijkbaar is met Den Haag. (2) De organisatie, is net als Spoedzorg Haaglanden, opgericht om door bezuinigingen ontstane leemtes in de ouderenzorg op te vangen. De organisatie krijgt het steeds drukker

met het helpen van ouderen in nood. "Ik tref mensen aan die in een sterk vervuild huis leven en niet meer voor zichzelf kunnen zorgen", aldus een verpleegkundige die ook veel gevallen van alleenwonende ouderen met dementie meemaakt. Even verderop maakt de verpleegkundige een belangrijk statement: "Steeds vaker kunnen ouderen nergens meer terecht als ze hulp nodig hebben. Er is nauwelijks nog plek voor ze in het verpleeghuis, verzorgingshuizen zijn gesloten en daarbij krijgen ze ook minder thuiszorg dan enkele jaren geleden nog het geval was." Ook de al overbelaste huisartsenposten zien 's nachts steeds meer kwetsbare ouderen, na bijvoorbeeld een val thuis.

Roep terugkeer bejaardenoorden

Mede door dit alles klinkt vanuit de samenleving steeds massaler de roep om de terugkeer van bejaardenhuizen en/of speciale huisvesting voor senioren. Wie heeft er geen vader of moeder, opa of oma, die een goede tijd heeft gehad in een bejaardentehuis. Met goede verzorging, aanspraak, amusement, goed eten en dergelijke. Als je ziet hoeveel alleenstaande ouderen nu compleet vereenzamen, totaal afhankelijk zijn van mantelzorgers, (die er dus vaak niet zijn) of niet goed meer voor zichzelf kunnen zorgen, vraag je jezelf af hoe we de fout van het wegbezuinigen van bejaardentehuizen kunnen herstellen. Het kabinet Rutte II (VVD/PvdA) besloot onder aanvoering van staatsecretaris Martin van Rijn met de Wet Langdurige Zorg (WLZ) in 2015 tot sluiting van de verzorgingshuizen. Ouderen moesten (langer) thuiswonen. Landelijk zijn naar schatting circa 800 verzorgingshuizen gesloten.

We kunnen inmiddels wel vaststellen dat die zo gepropageerde participatiemaatschappij op dit punt totaal is mislukt. Oud-ziekenhuisdirecteur Koos Dirkse stelt begin november in een

opiniestuk in De Telegraaf: 'Trezel niet langer met de bouw van nieuwe bejaardenhuizen.' (3) Hij stelt dat het afbreken van bejaardenhuizen en de keuze om ouderen zo lang mogelijk thuis te laten wonen, een politieke miskleun is geweest. De schop moet snel in de grond om nieuwe woonzorgcentra te bouwen. Dirkse: 'Ouderen zijn nu lang genoeg aan hun lot overgelaten. Langer thuiswonen is niet altijd een

oplossing. Het is duur, ingewikkeld en leidt tot eenzaamheid.' Als voorbeeld kan hierbij worden genoemd, dat het aanpassen van reguliere woningen in het kader van de WMO (zoals het verbreden van deuren, trapliften aanbrengen, keukens en badkamers aanpassen) heel kostbaar is. In bejaardenhuizen zijn deze aanpassingen al verricht. WMO-consulenten en anderen die moeten gaan beslissen over bouwkundige aanpassingen in reguliere woningen, zouden veel beter ingezet kunnen worden om inhoudelijke zorg te gaan verlenen. Ook het Sociaal Cultureel Planbureau is niet mals in haar bevindingen over de participatiemaatschappij. (4) Er heeft een kille sanering van de ouderenzorg plaatsgevonden, waardoor veel mensen menen dat senioren tweederangsburgers zijn geworden en ouderen blijkbaar niet meer mee tellen. Sterker nog: zij krijgen de schuld van de huidige woningnood. (5) Bizar, als je je bedenkt dat ouderen de doorstroomoptie, het bejaardentehuis, is ontnomen.

Voordelen bejaardencentra

Voormalig zorgmedewerkers verwijzen naar het sociale klimaat binnen bejaardencentra. “Heb zelf gewerkt in een bejaardenhuis en de mensen waren oprecht blij. Het koffie-uurtje beneden in de zaal, samen boodschapjes halen in het winkeltje beneden. Aandacht voor

Sinterklaas, kerst. De mensen werden overal bij betrokken. Nu zitten ze eenzaam en alleen thuis. Want niemand heeft meer tijd tegenwoordig,” aldus een oud-zorgmedewerker in De Telegraaf van dinsdag 31 oktober jongstleden.

Naast investeren in de menselijke maat, zijn er bij het laten terugkeren van

bejaardencentra ook veel andere voordelen. Bejaardenhuisen helpen tegen de eenzaamheid bij bejaarden. De zorg zal goedkoper worden, omdat de zorgmedewerkers niet meer hoeven te reizen tussen de verspreid wonende ouderen. Bejaardencentra zijn ook een wapen tegen de huidige woningnood. Er zal méér ruimte op de woningmarkt ontstaan omdat ouderen dan niet meer (gedwongen) in te grote huizen blijven wonen, waardoor er plaats vrijkomt voor gezinnen. De Haagse Ouderenmonitor vertelt ons dat 48% van de Haagse 65-plus huishoudens in een koopwoning woont. Ouderenhuishoudens in de leeftijd van 65-74 jaar wonen vaker (51%) in een koopwoning dan 75-plussers (44%). Als je bedenkt dat deze ouderen, in het geval van (gedwongen) verhuizen bij niet zelfstandig meer kunnen wonen, kunnen doorstromen naar een bejaardenhuis of een speciale woonvorm voor senioren, is hier qua doorstroming op een overbelaste woningmarkt een wereld te winnen. Ook de ontmoetingsmogelijkheid die speciale huisvesting voor ouderen met zich meebrengt moet in acht worden genomen. Een bejaardencomplex kan naar de wijk toe een belangrijke rol spelen voor nog thuiswonende senioren en gepensioneerden. En wat te denken van het ontlasten van overbelaste mantelzorgers? Veel zorg verschoof immers door het sluiten van bejaardenhuisen naar de intensieve thuiszorg en door bezuinigingen daarop naar de mantelzorg. Ook zijn seniorencomplexen volgens oud-ziekenhuisdirecteur Dirkse een prima wapen tegen het feit dat kwetsbare ouderen vereenzamen of in angst leven als er buiten de (zorg)bezoeken iets met hen zou gebeuren. Goede woonvormen voor ouderen geeft ook rust aan familieleden, zoals kinderen, die zich nu constant afvragen: gaat het wel goed? Is het gas uit? Is de deur op slot?

Gevaar te ver doorgeschoten marktwerking

Inmiddels hebben private partijen het ‘gat’ tussen thuis blijven wonen en het verpleeghuis ontdekt. Overal in het land zie je ze opduiken: de woonzorgvilla’s in prachtige oude landhuizen of comfortabele nieuwbouwcomplexen. Hier kun je zelfstandig wonen en er is zorg beschikbaar voor als het nodig is. Daar hangt wél een prijskaartje aan, want de belegger ziet natuurlijk graag een aardig rendement. Maandhuren van meer dan 2.500 euro zijn er heel gebruikelijk. En daar wringt ‘m de schoen. Want als het volgens de bestemming mag, kunnen deze woonzorgvilla’s zich in principe overal vestigen. Als ze in één regio een contract hebben met een zorgkantoor, kunnen ze overal in Nederland zorg declareren. Of er in een regio behoefte is aan dit luxe woonzorgaanbod, doet er niet toe voor de aanbieder: de bewoners komen toch wel. Die bewoners van buiten de regio, doen vervolgens wel een beroep op de schaarse lokale huisartsen, fysiotherapeuten en andere zorgverleners. En de inwoner met de smalle beurs, die zich geen woonzorgvilla kan veroorloven, blijft noodgedwongen thuis wonen en ziet zijn/haar zorgaanbod verder verschromelen. Eerlijke zorg en een fijn leven voor iedere senior, dat is het doel. Het is tevens eerlijk omdat senioren de basis hebben gelegd voor de samenleving waarop jongeren hun toekomst kunnen bouwen.

Geen opvolging gedane toezeggingen

In mei 2021 zorgde Hart voor Den Haag er per motie (6) (RIS308919) voor dat in de Woonagenda werd opgenomen dat de gemeente actief aan de slag zou gaan met marktpartijen om nieuwe huisvestingsvormen, zoals kleinschalige woonvormen en groepswonen, voor ouderen te realiseren. De gemeente zei toen Collectief Particulier Opdrachtgeverschap, zoals de realisatie van Knarrenhofjes, in Den Haag te omarmen. Maar in plaats dat er voortvarend aan de slag werd met de aangenomen motie, hebben wij van de Initiatiefgroep Knarrenhof Den Haag begrepen dat van gemeentezijde op geen enkele wijze serieus geprobeerd is om met de initiatiefgroep Knarrenhof in contact te treden. In mei 2023 heeft de initiatiefgroep een brief aan de gemeente geschreven om zichzelf te introduceren en de gemeente gevraagd om een afspraak. Er kwam geen reactie. Ook na een tweede poging kwam er geen reactie. Dit terwijl ruim 600 Hagenaars al gedurende langere tijd bij Knarrenhof.nl te kennen hebben gegeven daarvoor grote belangstelling te hebben. Ook zijn er mogelijke locaties genoemd waar Knarrenhofjes voor ouderen gerealiseerd kunnen worden. Ook een eerder aangenomen motie, te weten het realiseren van een Ben Oude Nijhuis, is nooit door het college van B&W op een goede wijze afgehandeld. De motie die Hart voor Den Haag, toen nog Groep de Mos, samen met het CDA indiende riep op om in leegstaande Haagse (kantoor)panden gecombineerde woonvormen te maken voor ouderen, waaronder (licht)dementerenden, en studenten. (7) (RIS297487) Het idee daarbij was dat die studenten 7,5 uur per week dingen zouden doen met en voor de ouderen; boodschapjes, een kop koffiedrinken. In ruil daarvoor zouden de studenten dan zelf voordelig wonen. Het oprichten van een Centrum voor Groepswonen was destijds een goed initiatief. De wachtlijsten van senioren die zelfstandig in een of andere vorm van beschut wonen wilde leven moest een stimulans krijgen. Maar wat is de status van de huidige activiteiten? Wat zijn de resultaten om snel speciale huisvesting voor senioren van de grond te krijgen?

Inzet op betaalbare bejaardentehuizen en woonvormen voor ouderen

Vanuit de gedachte dat mensen zo lang mogelijk thuis blijven wonen, hebben we dus geen bejaardentehuizen meer. Als het kan, willen de meeste mensen ook graag thuis blijven wonen, maar in dat 'als het kan', zit precies het knelpunt. Want voor ouderen die meer dan alleen eenvoudige zorg nodig hebben, is thuis wonen vaak echt geen optie meer. Voor een verpleeghuisplaats zijn ze nog te 'goed' en daar zijn, nu geplande uitbreiding door het kabinet bevroren is, nog vele wachtenden voor hen.

De Haagse Ouderenmonitor stelt dat de 65-plus huishoudens die eventueel zouden willen verhuizen, als belangrijkste redenen aangeven dat zij dit zouden doen voor hun gezondheid of de behoefte aan zorg (46%), vanwege de huidige woning (24%), of vanwege de woonomgeving/buurt waarin zij nu wonen (15%). Van de verhuisgeneigde ouderenhuishoudens geeft 90% aan een voorkeur te hebben voor een appartement en 10% voor een eengezinswoning. Bijna de helft (49%) van de ouderenhuishoudens die aangeeft te willen verhuizen, heeft de voorkeur voor een ouderenwoning. De meeste ouderen die willen verhuizen naar een ouderenwoning geven de voorkeur aan een woning in een wooncomplex.

Dat vraagt dus om nieuwe woonoplossingen voor ouderen. Zelfstandige wooneenheden, maar wél in een gezamenlijk wooncomplex, met mogelijkheden om zorg te krijgen als dat nodig is. Bejaardentehuizen 2.0 dus! Gebouwen met een inrichting die tegemoetkomt aan de behoeften van moderne ouderen. Met ontmoetingsruimtes, ruime rolstoelvriendelijke gangen, gedeelde tuinen. Waar mensen gewoon individueel huur betalen, en als het nodig is zorg kunnen krijgen.

Regie terug bij gemeente

'Een plan is mooi, maar de praktijk is weerbarstig', kopt Den Haag Centraal eind november 2023. Den Haag trekt 5 miljoen uit voor innovatieve woonvormen. PvdA-fractievoorzitter Charlotte Cammelbeeck is daarbij van mening dat er meer moet gebeuren om vormen van gemeenschappelijk wonen te kunnen realiseren. Zoals een aparte balie op het stadhuis en het aanwijzen van geschikte locaties. Helemaal tot je dienst, maar had dat niet veel eerder moeten gebeuren inzake ouderenhuisvesting?

Gemeenten en zorgkantoren moeten meer mogelijkheden krijgen om te sturen welke ouderenhuisvesting waar moet komen. Hart voor Den Haag wil dat het college van B&W een Taskforce Ouderenhuisvesting opricht die de regie over de bestaande en nieuwe huisvesting voor ouderen terugpakt. Samen met alle betrokken partijen gaat de Taskforce Ouderenhuisvesting onderzoeken hoe we de komende jaren ook ouderenhuisvesting kunnen realiseren voor mensen die zich géén maandhuur van meer dan 2.500 euro kunnen veroorloven. En dat hoeft echt niet allemaal sociale huur te zijn - middenhuur is zeker ook mogelijk. Laten we samen zorgen dat we straks voor alle ouderen in Den Haag, ongeacht hun inkomensklasse, goede en betaalbare, toekomstbestendige huisvesting beschikbaar hebben. We maken daarbij ook direct werk van de onlangs aangenomen motie 'Bejaardenoorden en beschutte huisvesting zijn dringend nodig'. (8)

Waar we ook voor moeten zorgen is dat Spoedzorg Haaglanden haar werk kan blijven doen, zeker omdat zorgverzekeraars stellen dat het financieel niet goed van de grond komt met de drie spoedzorgcentra die er in ons land zijn (Rotterdam, Den Haag, Utrechtse Heuvelrug).

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Den Haag, gelezen het initiatiefvoorstel 'Gemeente pak regie, nu een taskforce ouderenhuisvesting' van de raadsleden Richard de Mos, Rita Verdonk en Constant Martini van Hart voor Den Haag, besluit:

1. **De gemeente neemt met een in te stellen Taskforce Ouderenhuisvesting de regie over de bestaande en nieuwe huisvesting voor ouderen terug.** De Taskforce Ouderenhuisvesting zal actief sturen welke ouderenhuisvesting waar mag komen. De raad wordt door de Taskforce Ouderenhuisvesting per heden elk kwartaal separaat over ouderenhuisvesting gerapporteerd, met o.a. een overzicht gerealiseerde woningen voor ouderen, de planvoorraad en de mogelijke obstakels bij het creëren van seniorenwoningen.
2. De Taskforce Ouderenhuisvesting komt richting de Raad met een onderzoek hoe we de komende jaren ook ouderenhuisvesting kunnen realiseren voor mensen die zich géén maandhuur van meer dan 2.500 euro kunnen veroorloven, o.a. door vast te stellen hoe groot die doelgroep is.
3. De Taskforce Ouderenhuisvesting komt richting de Raad met een kosten-baten analyse van het openen van bejaardenhuizen 2.0, met daarbij hoeveel bejaardenhuizen wanneer nodig zijn om te voldoen aan de vergrijzing die ons de komende jaren te wachten staat.
4. De Taskforce Ouderenhuisvesting geeft de Raad een overzicht van het aantal panden/vastgoed die, eventueel na de nodige aanpassingen, in aanmerking kunnen komen om te worden ingezet als bejaardenhuizen 2.0 of als andere woonvormen voor ouderen.
5. De Taskforce Ouderenhuisvesting maakt inzichtelijk welke- en hoeveel woonvormen voor ouderen, naast bejaardentehuizen 2.0, nodig zijn om ouderen die niet meer voor zichzelf kunnen zorgen de komende jaren menswaardig op te vangen, i.p.v. in de eigen woning onverantwoord aan het lot over te laten.
6. De Taskforce Ouderenhuisvesting geeft de Raad een gedetailleerd overzicht van alle mogelijke partners met wie op korte termijn bejaardentehuizen 2.0 of andere woonvormen voor ouderen, zoals Knarrenhofjes of een woonvorm á la Ben Oude Nijhuis, kunnen worden gerealiseerd.
7. De Taskforce Ouderenhuisvesting maakt werk van de onlangs aangenomen motie 'Bejaardenoorden en beschutte huisvesting zijn dringend nodig' en houdt de Raad per kwartaal op de hoogte van de vorderingen.
8. Het Centrum voor Groepswonen komt onder regie van de Taskforce Ouderenhuisvesting, met als hoofddoel het snel en kordaat realiseren van meer speciale woonvormen voor senioren, met een kwartaalrapportage naar de Raad.
9. We spreken af dat Den Haag echt een dementie-vriendelijke stad wordt; we streven naar nul alleen thuiswonende 65-plussers met dementie.
10. Omdat zorgverzekeraars stellen dat het financieel niet goed van de grond komt met de drie spoedzorgcentra die er in ons land zijn (Rotterdam, Den Haag, Utrechtse Heuvelrug), komt er een onderzoek of Spoedzorg Haaglanden op een goede manier haar belangrijke werk kan blijven doen, zeker ook omdat uit een Telegraaf-reportage bleek dat Spoedzorg Rotterdam overbelast is en het steeds drukker krijgt met het helpen van ouderen in nood. De raad wordt over de uitkomsten van dit onderzoek geïnformeerd.

Bronnenlijst

1. <https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/12966712/1/RIS316022> Bijlage
2. <https://www.telegraaf.nl/nieuws/1034365539/ik-tref-mensen-aan-die-in-een-sterk-vervuild-huis-leven-en-niet-meer-voor-zichzelf-kunnen-zorgen>
3. <https://www.telegraaf.nl/nieuws/481440578/treuzel-niet-langer-met-bouw-nieuwe-bejaardenhuizen>
4. [SCP: hoge verwachtingen decentralisatie niet waargemaakt \(nos.nl\)](#)
5. [Ouderen woest dat zij de schuld krijgen van woningnood | Wonen | AD.nl](#)
6. [Hart voor Den Haag realiseert voor Haagse krasse knarren een Knarrenhof](#)
7. [Groep de Mos en het CDA willen Ben Oude NijHuis in Den Haag \(hartvoordenhaag.nl\)](#)
8. https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/13629881/1/G_11+HvDH+motie+Bejaardenoorden+en+beschutte+huisvesting+zijn+dringend+nodig+GEWIJZIGD